

Практична робота №5

Тема: Гармонізація Водного Законодавства: Впровадження Водної Рамкової Директиви (2000/60/ЄС)

Мета: навчитися аналізувати стан водних об'єктів згідно з вимогами Водної рамкової директиви ЄС (2000/60/ЄС), працювати з басейновими планами управління водними ресурсами та оцінювати екологічний статус водних об'єктів.

Теоретичні відомості

Водна рамкова директива (ВРД) 2000/60/ЄС є ключовим документом європейського водного законодавства. Вона встановлює рамки для захисту внутрішніх поверхневих вод, перехідних вод, прибережних вод та підземних вод. Основна мета – досягнення «доброго стану» всіх водних об'єктів до 2027 року (з можливістю подовження строків). Україна зобов'язалася імплементувати ВРД у національне законодавство згідно з Угодою про асоціацію з ЄС. Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впровадження інтегрованих підходів в управлінні водними ресурсами за басейновим принципом" (2016) заклав правові основи для впровадження положень ВРД.

Основні принципи ВРД:

- Басейновий принцип управління водними ресурсами
- Комплексна оцінка екологічного та хімічного стану водних об'єктів
- Участь громадськості у прийнятті рішень
- Принцип «забруднювач платить»
- Розробка планів управління річковими басейнами (ПУРБ)
- Програми заходів для досягнення доброго стану вод

Класифікація екологічного стану поверхневих водних об'єктів:

- Високий статус (Reference conditions)
- Добрий статус (Good status) – цільовий показник ВРД
- Помірний статус (Moderate status)
- Поганий статус (Poor status)
- Дуже поганий статус (Bad status)

Оцінка здійснюється за біологічними елементами якості (фітопланктон, макрофіти, безхребетні, риби), гідроморфологічними елементами та фізико-хімічними показниками.

Завдання 1. Аналіз басейнових характеристик України

Використовуючи офіційний сайт Держводагентства України (<https://www.davr.gov.ua/>) та звіти про стан виконання ПУРБ, оберіть один з басейнів України:

- ✓ Басейн річки Дніпро
- ✓ Басейн річки Дністер
- ✓ Басейн річки Південний Буг
- ✓ Басейн річки Дунай (Українська частина)
- ✓ Басейн річок Приазов'я
- ✓ Басейн річок Західного Бугу та Сяну

Створіть характеристику обраного басейну:

1. Назва басейну та його код згідно класифікації
2. Загальна площа басейну (км²)
3. Основні річки басейну (мінімум 5)

4. Кількість районів річкового басейну
5. Населення у басейні (млн осіб)
6. Основні види водокористування (побутове, промислове, сільськогосподарське) з % розподілом
7. Основні джерела забруднення (точкові та дифузні)
8. Наявність транскордонних ділянок та країни-сусіди
9. Основні екологічні проблеми басейну

Завдання 2. Оцінка екологічного стану водного об'єкту

На основі відкритих даних моніторингу якості води (<https://monitoring.davr.gov.ua/> або регіональні звіти Держводагентства) оберіть конкретний водний об'єкт (річку, водосховище) та проведіть оцінку:

Створіть таблицю з даними моніторингу за останній рік:

Показник	Одиниці	Середнє значення	ГДК	Перевищення ГДК
БСК ₅				
ХСК				
Азот амонійний (NH ₄ ⁺)				
Нітрити (NO ₂ ⁻)				
Нітрати (NO ₃ ⁻)				
Фосфати (PO ₄ ³⁻)				
Розчинений кисень				
pH				
Завислі речовини				
Важкі метали (на вибір)				

Визначте орієнтовний екологічний статус на основі аналізу: кількість показників, що перевищують ГДК, кратність перевищення, основні забруднювачі. Ідентифікуйте ймовірні джерела забруднення (промислові, комунальні, сільськогосподарські). Запропонуйте п'ять конкретних заходів для поліпшення стану водного об'єкту з пріоритезацією

Завдання 3. Програма заходів для досягнення доброго стану вод

Вивчіть Програму заходів для досягнення доброго стану вод у вашому басейні. Заходи класифікуються за категоріями:

Базові заходи (Basic measures) – мінімальні вимоги законодавства ЄС

Додаткові заходи (Supplementary measures) – заходи понад базові вимоги

Створіть таблицю заходів для обраного басейну (мінімум 8 заходів):

№	Назва заходу	Тип заходу	Відповідальний орган	Строки виконання	Бюджет (млн грн)
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					

Контрольні запитання:

1. Поясніть сутність басейнового підходу до управління водними ресурсами. Чому він є більш ефективним порівняно з адміністративно-територіальним підходом?

2. Які основні елементи якості використовуються для оцінки екологічного стану поверхневих водних об'єктів згідно з ВРД? Наведіть приклади біологічних індикаторів.

3. На основі аналізу обраного вами водного об'єкту, визначте три найбільші проблеми, які перешкоджають досягненню доброго екологічного стану, та запропонуйте конкретні заходи.

4. Як принцип «забруднювач платить» може бути застосований для фінансування заходів з покращення стану вод у вашому регіоні?

5. Яку роль відіграє участь громадськості у розробці та виконанні планів управління річковими басейнами? Які механізми залучення громадян передбачені ВРД?

6. Які особливості управління транскордонними водними об'єктами? Які міжнародно-правові інструменти використовуються?